

PRAVILNIK

O PREVENTIVNIM MERAMA ZA BEZBEDAN I ZDRAV RAD PRI RUČNOM PRENOŠENJU TERETA

("Sl. glasnik RS", br. 106/2009)

I. Osnovne odredbe

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni zahtevi koje je poslodavac dužan da ispuni u obezbeđivanju primene preventivnih mera pri ručnom prenošenju tereta pri kojem naročito postoji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba.

Član 2

Ručno prenošenje tereta, u smislu ovog pravilnika, predstavlja svako prenošenje ili pridržavanje tereta mase veće od tri kilograma od strane jednog ili više zaposlenih, uključujući podizanje, spuštanje, guranje, vučenje, nošenje ili pomeranje tereta pri kojem, usled njegovih karakteristika ili nepovoljnih ergonomskih uslova, naročito postoji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba zaposlenih.

Član 3

Pod izrazom kičmeni stub podrazumeva se kičmeni stub sa svim pripadajućim strukturama.

II. Obaveze poslodavca

Član 4

Poslodavac je dužan da preduzme odgovarajuće organizacione mere ili da koristi odgovarajuća sredstva, a naročito opremu za rad na mehanizovani pogon da bi izbegao ručno prenošenje tereta.

Poslodavac je dužan da, gde nije moguće izbeći ručno prenošenje tereta, preduzme odgovarajuće organizacione mere, koristi odgovarajuća sredstva ili da obezbedi zaposlenima korišćenje takvih sredstava sa ciljem da se otkloni ili smanji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba koji nastaje pri tom ručnom prenošenju tereta.

Član 5

Poslodavac je dužan da, u slučaju kada se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, organizuje obavljanje poslova tako da se ručno prenošenje tereta obavlja na bezbedan i zdrav način i da:

1) proceni, ukoliko je moguće pre početka obavljanja poslova, bezbednosne i zdravstvene uslove na radu prema vrsti poslova uzimajući u obzir karakteristike tereta;

2) sprovođenjem preventivnih mera otkloni ili smanji rizik od nastanka povrede kičmenog stuba zaposlenih, uzimajući u obzir karakteristike radne okoline i zahteve koji se javljaju pri obavljanju poslova.

Poslodavac je dužan da, radi procene bezbednosnih i zdravstvenih uslova na radu i sprovođenja preventivnih mera, izvrši procenu rizika na radnom mestu i u radnoj okolini na kome se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, uzimajući u obzir faktore rizika u skladu sa Pregledom faktora rizika (Prilog 1), odnosno da izvrši delimičnu izmenu i dopunu akta o proceni rizika ukoliko je procena rizika izvršena tako da nisu evidentirani i procenjeni faktori rizika navedeni u Prilogu 1.

Pregled faktora rizika (Prilog 1) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 6

Poslodavac je dužan da obezbedi da radni proces bude prilagođen telesnim i psihičkim mogućnostima zaposlenog, odnosno da pri raspoređivanju zaposlenog na poslove na kojima se ručno prenošenje tereta nije moglo izbeći uzme u obzir individualne faktore rizika za te zaposlene u skladu sa Pregledom individualnih faktora rizika (Prilog 2).

Pregled individualnih faktora rizika (Prilog 2) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 7

Poslodavac je dužan da, u slučaju kada se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, organizuje obavljanje poslova tako da zaposleni podižu ili nose teret čija masa ne prelazi odgovarajuću vrednost u skladu sa vrednostima navedenim u Tabeli 1.

Tabela 1.

Starosna dob zaposlenih	Najveća dozvoljena masa tereta [kg]	
	muškarci	žene
15 do 19 godina	35	10
od 19 do 45 godina	50	25
više od 45 godina	40	15

Poslodavac je dužan da, u slučaju kada se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, organizuje obavljanje poslova tako da trudnice ne obavljaju poslove ručnog prenošenja tereta.

Član 8

Poslodavac je dužan da, u slučaju kada se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, organizuje obavljanje poslova tako da kumulativna masa tereta koji zaposleni podižu i nose ne prelazi odgovarajuću vrednost u skladu sa vrednostima navedenim u Tabeli 2.

Tabela 2.

Dužina nošenja [m]	Učestanost nošenja [min ⁻¹]	Kumulativna masa		
		[kg/min]	[kg/h]	[kg/8h]

≤ 1	8	120	7.200	10.000
$> 1 \leq 2$	5	75	4.500	10.000
$> 2 \leq 4$	4	60	3.000	10.000
$> 4 \leq 10$	2	30	1.500	10.000
$> 10 \leq 20$	1	15	750	6.000

Kumulativna masa tereta jeste proizvod mase tereta i učestanosti nošenja u jedinici vremena.

Kumulativna masa tereta koji podižu i nose žene ne sme da bude veća od 4.000 u toku osmočasovnog radnog vremena.

III. Obaveštavanje zaposlenih

Član 9

Poslodavac je dužan da zaposlenima ili njihovim predstavnicima za bezbednost i zdravlje na radu obezbedi sve informacije koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, a naročito o merama koje se preduzimaju u cilju ostvarivanja bezbednih i zdravih uslova za rad pri ručnom prenošenju tereta.

Informacije moraju da sadrže minimum podataka koji se odnose na:

- 1) masu tereta;
- 2) težište najteže strane tereta kod ekscentričnih tereta.

IV. Osposobljavanje zaposlenih

Član 10

Poslodavac je dužan da u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad, zaposlene koji ručno prenose teret upozna sa svim vrstama rizika koji se mogu pojaviti na radnom mestu i u radnoj okolini, a koji nastaju pri ručnom prenošenju tereta.

V. Saradnja poslodavca i zaposlenih

Član 11

Poslodavac i zaposleni, odnosno njihovi predstavnici za bezbednost i zdravlje na radu dužni su da sarađuju u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na ručno prenošenje tereta.

VI. Prelazne i završne odredbe

Član 12

Poslodavci koji su, pre stupanja na snagu ovog pravilnika, započeli obavljanje delatnosti, odnosno organizovali obavljanje poslova tako da zaposleni obavljaju poslove ručnog prenošenja tereta, dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog pravilnika u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika, osim sa odredbom člana 7. stav 2. ovog pravilnika - koju su dužni da primenjuju od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilog 1 PREGLED FAKTORA RIZIKA

1. Karakteristike tereta

Pri ručnom prenošenju tereta naročito postoji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba, ako je teret:

- suviše težak ili velik;
- glomazan ili ga je teško prihvatiti;
- nestabilan ili se njegov sadržaj pomera;
- pozicioniran na način koji zahteva da se teret drži ili prenosi na udaljenosti od trupa ili tako da zahteva savijanje ili uvijanje trupa;
- zbog svog oblika i/ili sastava takav da lako može prouzrokovati povredu na radu zaposlenog, naročito u slučaju sudara ili udara.

2. Potreban fizički napor

Pri ručnom prenošenju tereta naročito postoji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba, ako potreban fizički napor:

- je suviše velik;
- se samo postiže uvijanjem trupa;
- nastaje kao posledica iznenadnog pomeranja tereta;
- je učinjen sa telom u nestabilnom položaju.

3. Karakteristike radne okoline

Karakteristike radne okoline mogu naročito da povećaju rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba, ako:

- nema dovoljno prostora za obavljanje poslova, a posebno ukoliko je visina prostora nedovoljna;
- su podovi ili radne površine neravni zbog čega postoji opasnost od spoticanja ili su klizavi u odnosu na obuću koji zaposleni koristi;
- radno mesto ili radna okolina onemogućavaju bezbedan položaj tereta u odnosu na telo zaposlenog ili položaj tela zaposlenog;

- postoje razlike u nivoima poda ili radne površine usled čega se ručno prenošenje tereta vrši na različitim visinama;
- su podovi ili radne površine nestabilne;
- su uslovi radne okoline neodgovarajući.

4. Zahtevi koji se javljaju pri obavljanju poslova

Pri ručnom prenošenju tereta naročito postoji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba, ako se pri obavljanju poslova javljaju, jedan ili više, sledećih zahteva:

- suviše učestao ili produžen fizički napor koji posebno opterećuje kičmeni stub;
- nedovoljno dugačak period odmora ili oporavka od napora;
- velika visina podizanja ili dužina nošenja ili pomeranja;
- brzina rada koju zahteva obavljanje poslova, a na koju zaposleni ne može da utiče.

Prilog 2 PREGLED INDIVIDUALNIH FAKTORA RIZIKA

Pri ručnom prenošenju tereta naročito postoji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba, ako:

- radni proces nije prilagođen telesnim i psihičkim mogućnostima zaposlenog;
- zaposleni koristi sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu.